

LÄRARE
TÄNKER
framåt

RIKTLINJER FÖR VERKSAMHETEN

2010-2014

INNEHÅLL

Förord	3
Grunden för lärarfackligt arbete	4
Lönen och arbetet	5
Läraren och skolan	7
Lärarprofessionen	9
Utbildningspolitisk arena	11
Information och opinion	14
Det inre arbetet	17
Organisationen	18
Ekonomi	19

FÖRORD

Den X ordinarie förbunds kongressen hölls 9-10.6.2010 i Helsingfors. En av kongressens viktigaste uppgifter var att blicka framåt och dra upp riktlinjer för de kommande fyra åren, det vill säga den innevarande kongressperioden som sträcker sig fram till sommaren 2014.

Riktlinjerna för verksamheten 2010-2014 innehåller de grundläggande ställningstaganden och målsättningar som under kommande år ska stå i fokus för hela FSL:s verksamhet. Om ställningstagandena som ligger till grund för vårt agerande och våra ståndpunkter i olika frågor på olika arenor är de rätta kan vi utvärdera först om fyra år.

Om man tittar i backspegeln är fyra år ingen lång tid, medan fyra framåt i tiden är en så lång period att den är svår att överblicka. Därför är innehållet i riktlinjerna allmänt hållet. Förbundsfullmäktige fastslår årligen en mera detaljerad verksamhetsplan som fungerar som rättesnöre i förbundets och lärarföreningarnas arbete.

Finlands Svenska Lärarförbund måste vara alert, vaksamt och engagerande. Vi måste få vår röst, lärarnas röst, hörd och vara med om att påverka skolan, utbildningen och samhället i den riktning vi vill. Det är den mest angelägna uppgiften och den uppgiften hör till varje medlem i FSL.

LÄRARE TÄNKER *framåt*

Finlands Svenska Lärarförbund FSL

GRUNDEN FÖR LÄRARFACKLIGT ARBETE

Finlands Svenska Lärarförbund fungerar självständigt på svenska utgående från den arbetsfördelning som överenskommelsen från år 1974 med OAJ förutsätter. Utgångspunkten för all FSL-verksamhet är heltäckande och mångsidig svenskspråkig information och intressebevakning för hela medlemskåren. De medlemmar som har relevant information att tillgå kan aktivt påverka sina yrkesbetingelser. Myndigheterna, de politiska institutionerna, medierna och den stora allmänheten är alla väsentliga målgrupper i FSL:s arbete.

FSL:s verksamhet utgår från medlemskåren och dess löne- och arbetsvillkor. För förbundet är de finlandssvenska lärarnas och rektorernas arbetssituation som helhet det primära. Skola och utbildning och därigenom eleverna och de studerande är centrala delar i det här arbetet. Även om basen för den lokala verksamheten bygger på ideell grund bör lokalföreningarna sträva efter att skälig ersättning utbetalas för utfört arbete. Alla FSL:s 30 medlemsföreningar koordinerar och leder det fackliga arbetet på lokal nivå. På central nivå agerar fullmäktige och styrelsen med hjälp av förbundskansliet.

Förbundets målsättning är en så hög anslutningsgrad som möjligt, vilket betyder mera än 95 procent av lärarna inom FSL:s verksamhetsområden. Detta är redan verklighet, men det är ändå viktigt att ständigt värva nya medlemmar. FSL:s trovärdighet som lärarnas röst är beroende av en hög organiseringsgrad. För att behålla lärare med många tjänsteår som sina medlemmar bör förbundet bevaka att deras löner bibehåller sin konkurrenskraft.

En lön som motsvarar yrkets akademiska behörighetsvillkor, total arbetsinsats samt ansvar är tillsammans med goda arbetsvillkor och hög samhällig status förbundets grundmål. För att nå den målsättning är lärarens egna insatser av största betydelse. Ett väl utfört professionellt arbete utgör grunden för samhällets och arbetsgivarnas uppskattning av läraryrket.

Förbundet bör stöda lärarna och rektorerna i de utmaningar utbildningssystemet möter genom de snabba samhällsförändringarna så att de möjligast väl kan få sin röst hörd och effektivt påverka utbildningspolitiska beslut nationellt och lokalt. Lärarna utgör den välutbildade expertisen som alltid bör anslå tonen i den utbildningspolitiska debatten.

Finlands Svenska Lärarförbund arbetar för ett brett och mångsidigt nordiskt samarbete. Vi bygger broar till de nordiska länderna genom vårt synsätt och vårt handlingsätt, inte bara genom vårt språk.

LÖNEN OCH ARBETET

I sitt samarbetsavtal med Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ har FSL avtalat om att OAJ ansvarar för förhandlingsverksamheten. Det är därför av största vikt att FSL under kongressperioden 2010-2014 på alla nivåer samarbetar tätt med OAJ i avtals- och lönefrågor.

Under kongressperioden understöder förbundet lösningar gällande beskattningen som gagnar den offentliga sektorn och den enskilda läraren.

Avtal och verklighet

I och med att man från arbetsgivarhåll meddelat att inga nya inkomstpolitiska helhetslösningar görs ska lärarfacket då nya avtal uppgörs eftersträva lösningar som gagnar högutbildade och lågavlönade kvinnodominerade yrkesgrupper dit lärarna hör.

Nya avtal bör även framdeles följa procentlinjen och innehålla en justeringsmån samt en pott för korrigerande av underbetalda högutbildade anställdas lönenivå. Strävan i förhandlingarna bör vara att även uppnå avtal där viktiga textjusteringar och justeringspotter fördelas centralt. Detta utgör en central grund för den selektiva lönepolitiken, som syftar till rättvisa löner för olika lärargrupper.

Lönesystemet bör fortsättningsvis utvecklas i en riktning som möjlig-

gör löneförhöjningar som åtminstone motsvarar privatsektorns löneglidningar.

Genomskinliga och objektiva kriterier för hur värderingen av arbets svårighetsgrad (VAS) bedöms och för hur den individuella arbetsprestationen (VIA) utbetalas bör uppnås med arbetsgivaren. Grunden för kriterierna ska helst förhandlas fram centralt med möjlighet till smärre lokala variationer.

Förbundets beslutande organ ska under kongressperioden aktivt föra dialog kring lärarnas löner och arbetstider.

Klarare lönebildning

Lönesystemen inom undervisningssektorn förändras fortlöpande. Förbundet strävar aktivt efter att allt lärararbete skall synas och beaktas i lönen. Detta förutsätter aktiv uppföljning såväl centralt som lokalt. En ny arbetsuppgift som innebär merarbete för lärare skall ersättas ekonomiskt eller med minskad undervisningsskyldighet.

Lön och status

Lärlöner och läraryrkets status är begrepp som hör nära ihop. Även om man genom lokala justeringspotter kan korrigera en del skevheter i lönebildningen kan ändå inte alla faktorer rättas till med stöd av lokala justeringspotter. Utfallet av de centrala löneuppgörelserna är avgörande för lärarnas lönenivå och därmed läraryrkets status. Under kongressperioden bör en inkomstutveckling tryggas. Lönen för lärare med många

tjänsteår bör behålla sin konkurrenskraft.

Den professionella högutbildade lärarens insats är i en nyckelposition vad gäller att trygga den finländska välfärden i en tid av stora samhällsliga förändringar. Lönen bör stå i proportion till yrkets betydelse, utbildningsnivå och ansvar.

För att säkra trovärdigheten och styrkan i såväl centrala som lokala förhandlingssammanhang krävs fortsättningsvis att konfliktberedskapen inom förbundet är hög.

Arbetstid

Arbetstidssystemen bör vara sådana att allt lärararbete inräknas i arbetstiden och lönen. För att underlätta övervakningen av detta arbetar FSL aktivt för att få klarare formuleringar i avtalstexterna.

Det finns skevheter och orättvisor i arbetstidssystemen, vilka kräver åtgärder. Förbundet ska tillsammans med OAJ diskutera och påverka lärarnas arbetstider så att undervisningsskyldigheterna bättre motsvarar verkligheten i undervisningsarbetet.

Utredningsarbetet inför eventuella nya arbetstidssystem bör fortsätta. Försök med nya arbetstidssystem kräver tilläggsresurser och utgångsläget är att den totala omfattningen av arbetsuppgifterna inte ökas. Redan befintliga uppgifter bör i sin helhet bakas in i ett nytt arbetstidssystem.

FSL arbetar aktivt för att de lokala huvudmännen följer de förefintliga, gällande arbetstidsbestämmelserna.

Arbetsgivaransvar

När konkurrensen om arbetskraften ökar accentueras frågorna om anställningsförhållanden och arbetsmiljö. Arbetsgivarnas ansvar för att utveckla atmosfären på arbetsplatserna och att samarbeta med personalen ökar.

Lärarpermitteringar kan inte godkännas under några som helst omständigheter. Under kongressperioden arbetar FSL för att elevernas och studerandes rättigheter bättre tryggas i lag och förordning. Ett starkare skydd för eleverna omöjliggör bland annat lärarpermitteringar. Utbyte av lönedelar mot ledig tid är att dra in en del av årslönen, vilket försämrar arbetsron och arbetsmoralen i skolorna. Lärarlönerna inklusive avtalade löneförhöjningar bör budgeteras fullt ut av utbildningssektorns huvudmän.

Huvudmännen bör se till att hela undervisningspersonalen får den kompetensutveckling och arbetshandledning som en framgångsrik utövning av yrket kräver.

Pensioner och socialpolitiska förmåner

FSL motarbetar försämringar i lärarnas pensionsförmåner. Förbundet motsätter sig en höjning av pensionsåldern och strävar efter att man ur lagstiftarsynvinkel analyserar hur samhället kan bidra till att arbetstagarna verkligen stannar kvar i arbetslivet med nuvarande pensionsbestämmelser.

LÄRAREN OCH SKOLAN

Ändamålsenlig arbetsomgivning

Både den fysiska och psykiska arbetsmiljön sätter ramar för lärarnas yrkesutövning. Goda förutsättningar ger bättre resultat och nöjdare lärare och elever. Tryggheten i skolarbetet förutsätter tillräckligt många lärare i förhållande till antalet elever/studerande, liksom även tillräcklig, fungerande elevvård och skolhälsovård.

Ett framgångsrikt lärarjobb kräver ändamålsenliga och rätt dimensionerade arbetsutrymmen, såväl för arbetet med elever och studerande som för det övriga arbetet enskilt och i grupp med kolleger. Adekvata arbetsutrymmen och utrustning är också en förutsättning för en bättre tidsanvändning för lärarna.

Kravet på en sund och säker arbetsmiljö bör uppfyllas både för elever, studerande och lärare. De fastslagna kvalitetskriterierna för den grundläggande utbildningen är en central referensram.

Medinflytande

Arbetslivskvaliteten utgörs förutom av en god arbetsmiljö också av en rätt anpassad arbetsmängd, goda möjligheter för individen att utvecklas och påverka, anställningstrygghet, goda sociala kontakter på arbetsplatsen och en konkurrenskraftig lön. Lärarnas rätt till medbestämmande på arbetsplatsen bör befästas. De allt oftare förekommande försöken

från vissa arbetsgivares sida att kringgärda de anställdas yttrandefrihet måste motarbetas.

De som verkar inom arbetarskyddet har en central roll i att skapa kvalitet och trygghet i arbetslivet.

Via Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ och AKAVA strävar FSL till att påverka arbetsmiljölagstiftningen och arbetslivsfrågorna i Finland och inom EU.

Gruppstorlekar och skolnätet

Undervisningsgruppernas storlek får inte avgöras utgående från huvudmännens vilja att spara på utbildningskostnaderna, utan de skall bokstavligen ”sammanställas så att målen i läroplanen kan nås i undervisningen”. Gruppstorleken är grundbulten i en bra utbildning för alla. Förhållandet vuxna – barn är en helt avgörande framgångsfaktor. Maximistorlekar för undervisningsgrupper av olika slag inom den grundläggande utbildningen bör införas i lag eller förordning.

Varje ort och bygd har sin egen särprägel, varför inga kategoriska siffror för när en skola är ”för liten” kan anges. Geografiska, sociala och ekonomiska faktorer måste vägas mot varandra.

Utbildningen måste ha ett värde i sig och därför kan inte enbart ekonomisk rationalism vara grund för nedläggning av skolenheter. Det centrala bör vara elevernas rätt till utbildning på lika grunder, oberoende av bostadsort och språk. Också här är kvalitetskriterierna centrala.

Svensk skola och det omgivande samhället

Svenskspråkig autonomi grundar sig på Finlands tvåspråkighet. Den svenskspråkiga skolan är livsnerven för landets svensk- och tvåspråkiga. Även för elever med invandrarbakgrund skall svenskspråkiga skolan vara ett likvärdigt alternativ. Skolan som institution är starkt symbolbärande och redan det är ett skäl till att hålla svenskspråkiga och finskspråkiga skolor som skilda enheter. Språkligt är det avgörande att den svenskspråkiga skolan och utbildningen inte decimeras genom sammanslagningar med större finskspråkiga enheter. Svenskspråkig skola skall ge undervisning på svenska och fungera som ett svenskt rum.

Svensk skol- och utbildningsförvaltning i kommunerna ger ett starkare fundament för svensk skola och utbildning på svenska. Den svenska skolan bär upp det svenska språket i Finland.

Den svenska yrkesutbildningen på andra stadiet har koncentrerats till några få huvudmän. På vissa politiska håll önskar man få med gymnasier i samma enheter, på annat håll existerar ett gymnasiesamarbete, där små enheter genom samverkan kan erbjuda ett mångsidigare kursutbud. FSL anser att gymnasiet ska vara en egen skolform med egen lagstiftning som grund.

Privata skolor och upphandling

Den allmänbildande skolan ska vila på stadig offentlig grund, vilket innebär att staten bör se till att huvudmännen kan garantera högkvalitativ undervisning. Samhällsfinansierad utbildning för alla har ett överträffat värde när det gäller hela landets framtid.

Om ett tryck uppstår att starta privata skolor i större utsträckning för att de kommunala skolorna anses dåliga går man miste om en av grunderna för likvärdigheten i välfärdsstaten. Av särskilda skäl kan skolor i viss mån drivas i privat regi. I Svenskfinland har vi de s.k. språköarna, där man gått in för privata lösningar, vilket visat sig vara ett fungerande koncept.

LÄRARPROFESSIONEN

I våra svenska skolor är lärarresurserna avgörande, De garanterar att den finlandssvenska skolan inte bara fungerar på svenska utan att den fyller alla andra kvalitetskrav som ställs på den. Lärarjobbet måste vara attraktivt för att kunna nyrekrytera lärare och hålla kvar redan verk-samma lärare.

Läraren själv

Läraryrket är mångfasetterat. Vid sidan av kunskaper är lärarens viktigaste arbetsredskap den egna personligheten. Av lärare krävs självkänsla, självkritik samt vilja och förmåga till förändring. För att kunna dra nytta av erfarenheter och bygga vidare på det kunnande läraren har, bör reflektion och eftertanke vara en del av de centrala yrkesutvecklande arbetsmetoderna.

Lärare bör ges en god grund för utveckling av yrkesmässiga och personliga färdigheter. Detta kräver kontinuerlig fortbildning samt arbetshandledning inom normal arbetstid. Nya lärare stöds av ett mentorskapsprogram. Mentorerna för nya lärare förutsätter resursering, utbildning och ett fungerande system.

I läraryrket är etiska och moraliska överväganden ständigt aktuella. De av lärarfacket formulerade etiska reglerna bör varje lärare ha insikt i och i sitt handlande utgå från dem.

Status och engagemang

Läraryrkets anseende är långt beroende av hur lärarna själva upplever sitt yrke. Lärarnas sätt att utöva sitt yrke är det som starkast formar bilden av yrket och därför är arbetsbetingelserna av stor betydelse. Den som upplever meningsfullhet i sitt yrke och trivs i sin roll signalerar tillförsikt, trovärdighet, engagemang och kunnande, kort sagt kompetens, till omvärlden.

En mångsidig lärarutbildning, funktionella skolhus, månsidig undervisning och goda resultat är sammantaget ämnat att stärka ett högt anseende för lärarkåren.

Ledarskap

Rektorernas huvudsakliga uppgift är pedagogisk ledning som kombineras med administrativt arbete. Fördelningen mellan dessa huvuduppgifter måste vara sådan, att den ena inte inskränker på den andra. Alla skolledare bör ha lärarbehörighet.

Biträdande rektorstjänster bör inrättas i större utsträckning, vilket gör rektorerna mindre ensamma i sitt arbete. Därutöver bör varje rektor ha möjlighet att delegera uppgifter till både undervisnings- och kansli-personal samt till olika ansvarsgrupper.

Varje skola bör ha en egen rektor.

Behörigheter

En uppluckring av behörighetsbestämmelserna kan inte godkännas. Höga behörighetskrav är den viktigaste kvalitetssäkringen, vilket i sin tur gagnar uppskattningen av lärarna och läraryrket. Lärarutbildningen bör hålla måttet, så att behörigheten inte urholkas.

Flerbehörighet ger lärare alternativ och karriärmöjligheter, men den får inte leda till en ”uppgradering” av kraven, så att flerbehörighet krävs för tjänster. Däremot bör facket aktivt jobba för att flerbehörighet ger lönetillägg.

En auktorisering eller legitimering av yrkesbeteckningen lärare bör främjas. Ordet lärare eller en liknande yrkesbeteckning enbart för utbildade lärare innebär en markering från samhällets sida, ett varumärke för läraryrket.

Lärares grunduppgifter

En klar uppfattning av lärarens uppgifter och ansvar finns inte. Löne- och arbetstidssystemet gör att lärarna inte själva alltid kan se var gränsen för det mångfasetterade arbetet går. Då skolan dessutom ständigt förändras måste lärarna ges möjligheter att göra övervägningar, förändringar och tillämpningar i sitt arbete. Utan att samtidigt minska arbetsbördan kan inte nya arbetsmoment och uppgifter tillföras.

Myndigheter och organisationer samt även vårdnadshavare ställer ständigt nya krav på skolan, som redan alltför ofta är splittrad på många uppgifter. Därför måste det finnas klara gränser för det ansvar som läggs

på lärarna och skolan/utbildningsenheterna. Utbildningen kan aldrig axla helhetsansvaret för individen.

Det individualiserade samhällets syn på skolan som en kundorienterad serviceinrättning kräver stark fokusering på lärarnas rättsliga ställning. Lärarnas rättsskydd är inte tillfredsställande. Lagstiftningen och läroplanerna ger vårdnadshavarna och regionförvaltningsverken m.fl. stora möjligheter att klandra och även svartmåla enskilda lärare. Bättre informerade och mera medvetna lärare samt ett öppet klimat och ordentliga förutsättningar för en god arbetsinsats behövs. Ju bättre insikter i de rättigheter och skyldigheter som lärarkåren har, desto större är möjligheterna att undvika olika konflikter.

Personalpolitik och fortbildning

Genom stödande och hänsynstagande personalpolitik bygger arbetsgivaren upp ett förtroendekapital gentemot sin undervisningspersonal. Ett gott samarbetsklimat ger goda förutsättningar för konstruktiva lösningar för alla parter.

Läraryrket är ett skapande yrke som kräver ett visst mått av frihet. Denna frihet bör kunna bevaras för att ge lärarna så stort inflytande över sitt yrke som möjligt. Alltför styrande planer och anvisningar fungerar hämmande.

Möjligheten till fortbildning bör kontinuerligt finnas under hela yrkeskarriären. Lärares yrkesvillkor och hela arbetsfält såsom föräldrasamverkan, psykisk och fysisk hälsa, integrering av elever med särskilda behov, arbetsmiljöfrågor och konfliktlösning bör vara centrala inom lärarfortbildningen och -utbildningen, eftersom läraryrket i allt högre

grad innefattar även annat än undervisning och kunskapsförmedling i traditionell bemärkelse.

Avancemangs- och karriärmöjligheterna är få i skolan och av den anledningen är möjligheterna till kompetenshöjande utbildning särskilt viktiga. Fortbildningen bör vara regionalt och kostnadsmässigt tillgänglig och språkliga, regionala och lokala skillnader bör beaktas. Fortbildningen bör ske under arbetstid och vid fortbildning under tjänstetid bör vikarie alltid kunna anställas.

Det statliga Kunnig-programmet bör utvecklas och tillräcklig statlig finansiering garanteras så att man kan åstadkomma större genomslagskraft bland lärarna och i kombination med uppföljning av deltagandet skapa systematik i fortbildningen.

UTBILDNINGSPOLITISK ARENA

Läroarbetsutbildningen och tillgången på lärare

Den svenskspråkiga läroarbetsutbildningen i Finland bör vara högklassig och garantera att det finns tillräckligt med behörig undervisningspersonal av alla slag. Åbo Akademi i samarbete med Helsingfors universitet bör ha ansvaret för att läroarbetsutbildningen håller hög standard och att de utexaminerade lärarna erhållit en utbildning som motsvarar de krav läroarbetsyrket ställer. Statsmakten ska garantera de behövliga resurserna, så att finlandssvensk utbildning kan utvecklas utgående från de behov som finns och så att standarden är densamma på alla nivåer inom såväl svensk som finsk undervisning.

En fungerande skola kräver utbildade lärare. Goda arbetsvillkor och en konkurrenskraftig lönenivå är en förutsättning för en hög andel behöriga lärare och en jämn regional fördelning av dem.

En feldimensionerad utbildning av lärare kan inte accepteras. En för stor antagning av studerande leder in utbildade lärare på andra yrkesbanor, vilket verkar försvaga på läroarbetsyrkets status. Den som genomgår läroarbetsstudier bör också kunna räkna med att arbeta som lärare.

Resurstilldelning

En välfungerande utbildning kräver resurser, inte minst för att alla for-

mer av undervisning är kontaktintensiv och därmed utgör lönekostnaderna en stor del av resurserna. I internationell jämförelse är Finlands satsningar mätt i BNP lägst bland de nordiska länderna. Regeringen kan inte skjuta ansvaret för resurserna ifrån sig hänvisande bl.a. till goda resultat i internationella undersökningar, till läsårets längd och till det minskande antalet elever.

Nya uppgifter och krav, förändringar och meransvar måste medföra tilläggsresurser oberoende av skolform. Läroplaner och lagändringar kräver resurser.

Den grundläggande utbildningens ställning måste tryggas. Tillgänglighet, kvalitet, likvärde, trygghet m.m. är i fara då resurserna är otillräckliga, klasserna för stora och skolnätet för glest. För att kunna förverkliga de aviserade lagförändringarna som berör specialundervisningen måste medel anvisas.

I spåren på bristande resurser följer missnöje, som lätt kanaliseras till ökad och mera systematiserad sponsring av skolans kärnverksamhet eller krav på privata friskolor som ett komplement till den samhällsfinansierade utbildningen. Likvärdet och jämlikheten inom utbildningen sätts ur spel och försätter skolorna i en situation där de ställs mot varandra. En sådan utveckling kan förhindras endast genom tillräckliga resurser för den offentligt finansierade skolan.

Medborgar- och arbetarinstitutens status som icke lagstadgad verksamhet får inte äventyra resurstilldelningen och verksamheten måste garanteras på samma villkor på vartdera inhemska språket. För att alla intresserade ska ha jämlika möjligheter att delta i institutens utbildning bör kursavgifterna hållas på en överkomlig nivå.

Folkhögskolornas verksamhetsbetingelser kan inte försvåras genom knapp tilldelning av statsandelar. Folkhögskolorna är ett mångsidigt komplement och ett alternativ tack vare sin fria ställning på utbildningsarenan.

Universitetens nya ställning som offentligt-privata inrättningar får inte leda till en minskning av utbildningsuppdraget. Antalet utbildare i förhållande till antalet studerande måste vara på en fungerande och resultatgivande nivå. Lektorsarbetet bör värderas, dels genom rätt lönesättning enligt kravnivå, dels genom en ändring av nuvarande frekventa korttidsjobb till fasta anställningar.

Utbildning i omvandling

Principen om närskola och om lika rätt till utbildning på alla stadier i alla delar av landet måste bestå. Ett tätt skolnät garanterar en större jämlikhet. Indragningar av små skolor med potential motarbetas. Varje barn har rätt till en närskola inom rimligt avstånd från hemmet. Strävan till allt större enheter får inte vara ett självändamål.

Gymnasiet och den grundläggande utbildningens övre klasser utgör ofta en helhet i symbiotisk samverkan. Styrkan ligger i bredden från årskurs sju till studentexamen. Vid en separation minskar bredden inom lärarkårens kompetens- och behörighetsområden drastiskt, vilket ofelbart leder till ett smalare ämnesutbud. Detta gagnar inte en likvärdig utbildning och försvårar huvudmannens möjligheter att uppfylla kraven i läroplanen.

Gymnasiet bör bevaras som en självständig, allmänbildande enhet i för-

hållande till övrig utbildning på II stadiet. En gymnasieutbildning som står stadigt på egen grund kompletterar en stark och livskraftig yrkesutbildning. Samarbetet inom andra stadiet bör dock uppmuntras och göras lättare.

Skola och utbildning har till uppgift att möjliggöra livslångt lärande för alla. För att klara av uppgiften behövs en obruten kedja av förebyggande arbete och hjälpinsatser, t.ex. handledning, på alla nivåer i samråd med andra myndigheter, under hela utbildningstiden. Detta underlättas av att dagvården förs över till bildningsväsendet.

För att garantera möjlighet till livslångt lärande bör den enskilda individen efter avlagd examen ha möjlighet till kontinuerlig vuxenutbildning som en del av kommunens grundservice. Här spelar kommunens medborgar- och arbetarinstitut en självskrivna, betydande roll.

Alert intressebevakning krävs både lokalt och centralt då sammanslagningar och samarbete huvudmännen emellan leder till omstruktureringar. Lärarna ska ställa krav då tjänste- och arbetsvillkor anpassas till nya sätt att producera tjänster även inom undervisningssektorn. Noggranna konsekvensanalyser och utvärderingar måste göras före och efter olika slags omläggningar.

Ett starkt, svenskt nätverk där förbundet har en fast förankrad position i samverkan med övriga svenska aktörer inom t.ex. stats- och kommunförvaltningen utgör en god bas för ett fortsatt inflytande på hur utbildningsfrågor avgörs. Även i andra sammanhang agerar FSL och tar ställning alltid då anledning finns.

Utvärdering

All utvärdering av utbildningen ska ha som målsättning att göra undervisningen bättre. Noggrant genomförda processer med klara frågeställningar och mål är utmärkta utvecklingsredskap, medan en övertro på utvärderingar och utredningar som görs med rankinglistor och enkla tolkningar inte ger en rättvis bild.

Stora internationella undersökningar får inte leda till likriktning av utbildningen, för undersökningarna är inte ett mål i sig. I Finland är lärarnas frihet i yrket stor och så bör det förbli.

En utvärdering skolvis i form av fortgående diskussion, reflektion och dokumentation i mera lättfattlig form utvecklar lärarkårens uppfattning av det egna arbetet och dess utvecklingsbehov. En fördjupad insikt i det egna arbetet och sammanhangen kring det ger en stabilare grund att stå på i yrkesutövningen.

INFORMATION OCH OPINION

Opinion och information, aktion och agitation

Bra, välriktad information och kommunikation är förutsättningar för ett effektivt opinionsarbete, god medlemservice och en framgångsrik intressebevakning. Genom information förbättrar FSL den fackliga kunskapsnivån bland lärarna och förbundets synlighet i samhället och skolorna. FSL är ett varumärke för lärarnas fackliga intressebevakning och pålitlig information om skola och utbildning. Detta kräver att informationen alltid är snabb och aktuell, tillgänglig och tydlig för alla, både medlemmar och utomstående.

För att den fackliga informationen ska nå medlemmar och utomstående använder FSL flera olika kommunikationskanaler. Under kongressperioden ligger tyngdpunkten på tidningsutgivning, elektroniska medier, personlig medlemsrådgivning och facklig utbildning. Vid valet av informationskanaler beaktar vi en hållbar utveckling och medlemmarnas vardag.

Synas och skapa opinion

FSL är en trovärdig och synlig aktör både i utbildningspolitiken och i den finlandssvenska skolvardagen. Samtidigt är FSL ett naturligt språkrör i frågor gällande läraryrket, skola och utbildning samt utbildningspolitik i

Svenskfinland. Ett viktigt uppdrag är att förklara skolvardagen för såväl allmänheten som beslutsfattare. Under kongressperioden utvecklar FSL kanalerna för påverkan, så att budskapet blir tydligare och effektivare när lärare, media och beslutsfattare. Samtidigt stöder FSL också medlemsföreningarna i opinionsarbetet på det lokala planet. FSL producerar statistik och undersökningar som stöd för vår påverkan och intressebevakning.

Information på webben

FSL:s webbplats [www.fsl.fi] når varje vecka flera hundra enskilda besökare. Under kongressperioden utvecklar och marknadsför FSL webbplatsen så att den blir bekant för allt fler medlemmar. Webbinformationen är alltid tydlig och snabb, lätt att hitta och visuellt tilltalande. För att ytterligare öka kännedomen om www.fsl.fi effektivt vi stödet till medlemsföreningarna i användningen av elektroniska medier. Under kongressperioden utnyttjar FSL även sociala medier i kommunikationen och opinionsarbetet.

FSL erbjuder de fackligt aktiva medlemmarna ett forum för intern information och kommunikation. Under kongressperioden utvecklar förbundet informationen och strukturen i FSL:s Extranet. Samtidigt utökas antalet användare till att omfatta allt fler föreningsaktiva. Medlemsföreningarna erbjuds möjlighet att självständigt använda FSL-Fronter.

Papperspublikationer

FSL tillhandahåller broschyrer och publikationer som riktar sig främst till medlemmar och fackligt aktiva, men också till utomstående såsom kandidater i nationella val, föräldrar och beslutsfattare. Även om allt fler informationspaket och kampanjer publiceras endast elektroniskt, använder FSL också papperspublikationer som komplettering och marknadsföring.

Elektroniska informationssnuttar

FSL når snabbt och effektivt medlemmarna via elektroniska nyhetsbrev och sms. FSL utvecklar dessa informationskanaler och förbundets adressregister så att allt fler medlemmar nås via e-post och mobil oberoende av de kanaler som arbetsgivaren tillhandahåller.

Tidningen Läraren

Tidningen Läraren, som når såväl medlemmar som beslutsfattare och myndigheter, är FSL:s viktigaste informationskanal. Läraren bidrar till att synliggöra förbundets verksamhet och även nyttan av medlemskapet.

Tidningen utkommer med 28 nummer per år; i regel med tre nummer per månad under terminerna. Tonvikten är lagd på en bevakning av fackliga och utbildningspolitiska frågor, som är relevanta för medlemmarna. Vid sidan av nyhetsrapporteringen syftar tidningen till att via initierade reportage och artiklar belysa lärarnas förhållanden i olika delar av Svenskfinland. Regionerna behandlas likvärdigt.

Läraren har en fri ställning i FSL och tidningen ska spegla och vid behov även kritiskt granska förbundets verksamhet. Chefredaktören fungerar som ansvarig utgivare och intar därmed en oavhängig ställning i journalistiska avgöranden.

Läraren publiceras under kongressperioden på webben som e-tidning. Detta bidrar till att göra tidningen tillgänglig för alla samtidigt.

Under kongressperioden 2010- 2014 utvecklas och stärks samspelet mellan Läraren och förbundets övriga informationsverksamhet, då främst hemsidan. Målet är ömsesidig nytta.

Läraren bevakar och granskar fackliga och yrkesmässiga frågor inom ramen för tidningens ekonomi- och personalresurser.

Tidningens tryckta upplaga uppgår till ca 5 500 exemplar. Alla medlemmar får tidningen som medlemsförmån. Tidningen ersätter alltså OAJ:s husorgan Opettaja som når alla andra medlemmar i OAJ.

Läraren når också politiska beslutsfattare och tjänstemän inom utbildningsförvaltningen. Vidare fungerar tidningen som nordisk brobyggare, eftersom den tillställs styrelserna för FSL:s och OAJ:s systerorganisationer i de nordiska länderna.

Läraren har många växlande, men dock inte motstridiga roller. Läraren informerar, analyserar, kommenterar och agiterar. Läraren ska vara trovärdig, pålitlig och seriös. Den utgör en självständig, frisinnad och svenskspråkig "lokaltidning" inom undervisningssektorn.

Tidningens primära syfte är att arbeta för en stärkt facklig medveten-

het bland förbundets medlemmar. En tidning av denna typ kan aldrig bli självbärande, varför den kräver ekonomiska satsningar från utgivarens sida. Satsningarna ska emellertid vara skäliga och balanseras upp av annonsförsäljningen. Ökad annonsförsäljning får inte utvecklas till ett självändamål, utan försäljningen bör stå i samklang med tidningens syfte.

Fråga facket

FSL:s medlemsrådgivning i anställningsärenden är pålitlig och lättåtkomlig. Förbundskansliets medlemsrådgivning sköts främst via telefon och e-post, men också webben kompletterar och stöder rådgivningen.

FSL utbildar

FSL:s kursverksamhet fyller flera viktiga funktioner inom intressebevakningen. Förutom att kursverksamheten erbjuder facklig utbildning för medlemmarna och stärker varumärket FSL, utgör kurserna också en kontaktlänk till medlemmarna och en mötesplats för lärare från olika regioner i Svenskfinland.

I och med att löne- och avtalsförhandlingarna på det lokala planet ökat krävs en fortsatt livlig kursverksamhet och kontinuerlig utbildning av de förtroendevalda både på förbunds nivå och på det lokala planet.

Under kongressperioden utvecklas kursverksamheten så att kursutbudet får en klar struktur där olika teman lyfts fram under varje kurs. Teman varierar för t.ex. förtroendemännen så man i början av en för-

troendemannaperiod fokuserar på grundläggande utbildning, medan slutet av perioden kännetecknas av fördjupade kunskaper.

Dialog genomsyrar kursverksamheten. Målet är aktivitet och meningsutbyte. Kursbrickan ska i huvudsak bestå av kurser som har nära anknytning till förbundets kärnverksamhet. Som nyhet introduceras en "FSL-akademi", alltså kursverksamhet som omfattar flera träffar. Målet är att utbilda nya föreningsaktiva och stärka intresset för facklig verksamhet på såväl lokal som central nivå.

Kursverksamheten utvärderas kontinuerligt. I slutet av kongressperioden gör FSL en utredning för att klargöra hur förbundet lyckats i sin utbildning.

DET INRE ARBETET

Tillsammans

Förbundet är via lärarföreningarna och förtroendemännen lärarnas främsta redskap för en mångsidig intressebevakning. Det är viktigt att lärarfacket står för närhet, delaktighet, växelverkan och samarbete för att trovärdigt kunna för lärarnas talan. På varje skola/utbildningsenhet bör FSL synas och höras. Genom närvaro stärks sammanhållningen bland lärarna. Gemensamma ställningstaganden och aktiviteter befäster samhörigheten och ger styrka i arbetet.

Verksamheten utgår från lärarvardagen och facklig aktivitet på alla nivåer bygger grunden. Den ska vara målinriktad och mångsidig för att uppnå önskade förändringar. Föreningsstyrelserna, förtroendemännen och skolombuden är i en nyckelposition. Finlandssvenska lärarstuderandes förenings, FSLF:s, funktion som facklig inkörspport bör stärkas.

Vi blir flera

Rekryteringen till förtroendeposter inom föreningarna är en förutsättning för aktiv, lokal intressebevakning. Eftersom det inte alltid är lätt att engagera aktiva krafter, bör arbetet på lokalplanet uppmuntras och göras lockande. Målmedvetna satsningar på delaktighet och gemenskap är oundgängliga delar inom lokal intressebevakning och i FSL-föreningarna, vars största roll är informationsspridarens och kontaktskaparens. Ett

resultatrikt fackligt arbete stärker engagemanget och ger ett mervärde, som är ägnat att locka flera med i aktiv verksamhet.

För förbundet är en hög anslutningsgrad ett tecken på att förbundets verksamhet är målinriktad och att förbundet och lärarföreningarna behövs. FSL:s medlemsantal har sakta men säkert stigit till över 5 000 medlemmar. Även om fackanslutningen är hög bland lärarna är den inte alltid en självklarhet idag. FSL och dess medlemsföreningar bör därför aktivt värva medlemmar till föreningarna.

Facklig beredskap

En god konfliktberedskap hos medlemskåren är ett grundläggande mål för ett fackförbund och en fackförening. FSL säkerställer den ekonomiska basen för konfliktsituationer och håller fortlöpande konfliktberedskapen på en hög nivå.

Regionalt och lokalt samarbetar FSL och dess medlemsföreningar med andra fackföreningar, framförallt med systerföreningar under OAJ-paraplyet, men också med andra fackföreningar. Det är viktigt att inte begränsa aktiviteten bara till utbildningsfältet.

ORGANISATIONEN

Finlands Svenska Lärarförbund är stadigt förankrat i sin självständiga ställning och i sitt målmedvetna engagemang i samarbete med Undervisningssektorns fackorganisation OAJ. Förbundet är även stadigt involverat i de finlandssvenska utbildningspolitiska nätverken.

Förbundet upprätthåller ett eget medlemsregister och en egen ekonomi. Förbundet organiserar och genomför all verksamhet, t.ex. information och utbildning, på sådant sätt att medlemskåren alltid har tillgång till all behövlig kunskap. Kursverksamheten och en fungerande medlemsrådgivning liksom ett aktivt grepp om utbildningspolitiken är hörnstenar i förbundets arbete.

Enligt samarbetsavtalet mellan FSL och OAJ sköts förhandlingsverksamheten av OAJ. FSL har endast partiell förhandlingsrätt. I gengäld har FSL rätt till platser i OAJ:s beslutande organ, styrelse och fullmäktige, samt status av nationell förening i OAJ:s organisationsmodell. FSL är medlem i de allmänbildande lärarnas organisation inom OAJ, OAJ-YSI. Förbundet strävar till ett samarbete med de nya regionföreningar som landskapsvis grundas inom OAJ.

Åland

Ålands lärarförening och därmed även FSL spelar en central roll i landskapet Ålands utbildningssektor, som är av speciell betydelse på grund av landskapets egna lagstiftningsbefogenheter. Ålands lärarförening är

överlägset största part i Akava-Åland, som bl.a. för lärarnas talan vid avtalsförhandlingarna med företrädarna för arbetsgivarna.

FSL bör mångsidigt stöda Ålands lärarförening, vilket bl.a. förutsätter tillräcklig finansiering av verksamheten på Åland.

Norden och omvärlden

Nordiska Lärarorganisationers Samråd NLS utgör basen för FSL:s internationella verksamhet. FSL har ett eget mandat i NLS vilket ger förbundet en styrelseplats och självskriven medverkan i de olika sektorernas arbete och i Ledarforum, NLS rektorssamarbete. FSL vidgar kunskapen om Finland och de finländska förhållandena i Norden, men för också fram den nordiska aspekten på hemmaplan.

Förbundets övriga internationella aktivitet kanaliseras främst via OAJ:s och i viss mån via NLS arbete inom framför allt Education International EI.

EKONOMIN

En solid ekonomi utgör en fast grund för förbundets verksamhet, styrka och trovärdighet. Merparten av både den centrala och den lokala verksamheten ska alltid finansieras med de medel som medlemsavgifterna ger. En del av kapitalavkastningen kan användas för den ordinarie verksamheten för att möjliggöra en förhållandevis låg medlemsavgift.

All ekonomi- och kapitalförvaltning bör vara målmedveten och sakkunnig. En minimering av de ekonomiska riskerna garanteras av en målinriktad budgetering och en mångsidig kapitalplacering. I en situation med neråtgående elevsiffror och ev. något sjunkande antal lärare kan inte verksamhetens omfattning krympas i motsvarande grad, vilket kan skapa ett tryck på medlemsavgiften. En tryggad beredskap i konfliktsituationer kräver en tryggad likviditet.

En central utgångspunkt för ekonomi- och kapitalförvaltningen är förbundets ställning som ett allmännyttigt samfund liksom även iakttagandet av etiska aspekter vid kapitalplaceringar.

Hållbar utvecklig

FSL bör ha ekonomisk, social och kulturell och ekologisk framhållning. FSL bör fungera som förebild inte bara för våra medlemmar och elever utan också för andra fackförbund.

FSL ska aktivt arbeta för att minimera klimat- och miljöpåverkan.

LÄRARE
TÄNKER
framåt

FINLANDS SVENSKA LÄRARFÖRBUND FSL
2010

www.fsl.fi